

az iskolavezetés mit tett az olvasás érdekében a Veres Pálné Gimnáziumban. (Lásd külön – a szerk.)

Az ülés végén az előadók és a helyi könyvtárostanárok átvették Horánszky Nándor: *Erkölcsei rend és szakmaiság a tantervekben* című könyvét (Bp. OKI, 1999. A tantervelmélet forrásai 22.).

Ugrin Gáborné

Olvasási szokások a 17–18 évesek és a tantestület körében

Az olvasás évében érdemes újra elgondolkoznunk olvasási vagy éppen nem olvasási szokásainkról. Bizony a statisztikák egyre szomorúbb képet festenek az olvasásra fordított időnkéről, a havonta, évente elolvasott könyvek számáról. De önmagában ettől nem változik meg semmi. *Gimnáziumunkból évente száz-húsz-százötven 18 éves kerül ki. Ők vajon alkalmasak lesznek-e öt-tíz év múlva, hogy saját gyermekeiket olvasóvá neveljék?* A családi életre nevelés során elegendő hangsúlyt kap-e a szülők szerepe az olvasási szokások kialakításában? Mert az olvasásra nevelés a családban kezdődik. S ha ott elmarad, vajon az iskolában mi és mennyire pótolható?

Néhány kollégám szerint elég, ha 17–18 éves diákjaink elolvasásuk azt, amit ők kötelező olvasmánynak kijelölnek. Sajnos diákokkal beszélgetve gyakran hallok azt az észrevételt, hogy miért van ennyi kötelező olvasmány, ha nem jut idő beszélni róluk. A becsületesebbje elolvassa, a többiek pedig olyan elemzést kérnek a

könyvtárostánártól, ami az ő magyartanáruk ízlésének megfelel, vagy kikölcsozódik a *Kötelezők rövident*, s gyakran megcsönkítva hozzák vissza a könyvtárba. *Az olvasás fontos része, hogy utána lehessen beszélni róla szülővel, tanárral, baráttal.* Kell, hogy maradjon erre idő.

Az, hogy bajok vannak az olvasással, sok-sok felmérésből kiderül. Sajnos az olvasással foglalkozó írásokban sincs semmi új a nap alatt, nemcsak a tények azonosak 25 év távlatából, ma már a megállapítások, az idézetek is ugyanazok. Nem elég beszélni róla, tenni kell.

Csak az tud olvasásra nevelni, aki maga is olvas. Ennek a gondolatnak a jegyében mértem fel igazgatóhelyettesként gimnáziumunk tanárainak olvasási szokásait a félévi nevelési konferencia előtt. A cél nem elsősorban a mérés volt, sokkal inkább a rádöbbenés, az igény felkeltése, a téma felszínen tartása a továbbiakban. Nézzünk néhányat a tantestületnek feltett kérdésekből és a válaszokból:

1. *Tanulóéveidből milyen könyvvel emlékszel? Ki ajánlotta neked ezt a könyvet?*

Sok „okos” választ kaptam. Nem kételkedem abban, hogy a felsorolt könyvek élményt jelentettek számukra. Ugyanakkor nagyon kevesen ajánlják ezeket a könyveket diákjaiknak. Különösen örültem annak a néhány kollégának, aki merte vállalni első meseélményeit. Hiszen első könyvvelélményeink valószínűleg a mesék voltak, s az volt a különleges szépségük, hogy az élmény megosztható volt édesanyánkkal, édesapánkkal.

Több reálszakos kolléga is említette, hogy középiskolás éve

végén vagy egyetemista korában milyen csodálatos versélményei voltak. Úgy tűnik, a versek megértésének ideje nem feltétlenül esik egybe tanulásuk idejével.

Hadd meséljem el ezzel kapcsolatban egy otthoni élményemet. 14 éves fiam házi feladatként a *Milyen volt ...* című verset tanulja. Közben morog, minek kell ezt neki megtanulnia. Mire 20 éves fiam letorkollja öccsét. Majd ha szerelmes lesz, megérted.

A kérdés második fele számomra talán még fontosabb volt, mert aki ajánlja a könyvet, azzal biztosan lehet róla beszélni. Kevesen említik édesanyjukat, néhányan szüleiket, nagyszüleiket első könyvajánlóik között. Sok a barát, barátnő, de akad tanár, könyvtárostanárral is. Többen is név szerint említik iskolánk nyugdíjas könyvtárosát, akivel diák- vagy tanárkorukban találkoztak, és aki ilyen „élmény”-könyvet tudott ajánlani.

S hogy miért tartom olyan fontosnak a családi együttolvasást, az élmények közös megbeszélését? Ezt elmondja helyettem Sütő András *A megtartó család* című írásában: „E földi vándorúton ama bizonyos hamubansült pogácsa a család. Jó szava, szelleme, védőszentje a mesebeli hősnek. Aki nélküle indul, nagyobb veszedelmek közé kerül, sebezhetőbb minden tekintetben. A család az, ahol zúzmarás időkben titkon ünnepelhető a titok: az együvé tartozás tudata.”

2. *Ajánlottál-e már könyvet tanítványaidnak? Mit?*

Mint kiderült, kollégáim szakirodalmat szívesen ajánlanak diákjaiknak, arra a kérdésre azonban nem kaptam választ, milyen gyakorisággal teszik ezt. Kevesen ajánlottak szépírodal-

mat. Szépirodalmat annak ajánl az ember, akivel egészen személyes a kapcsolata – írja egyik kolléganőm, s ebben teljesen igaza van. Hadd meséljem el egy tavalyi óralátogatási élményemet ezzel kapcsolatban.

Számítástechnika órát látogattam. Akkor még többet dolgoztak a diákok a táblán, mint a számítógépen, ezért gyakran kellett táblát törölni. A tanár minden alkalommal megkérdezte, ki nem törölt még táblát, majd a lelkesen jelentkezők közül kiválasztott egyet a munkára. Az óra végén megjegyeztem, hogy úgy látom, szívesen olvasta a Tom Sawyer kalandjait. Kollégám elsodálkozott. Honnan tudod, hogy ezt a könyvet adtam kötelező olvasmányul az osztályomnak? Nem tudtam, csak azt láttam, milyen remekül alkalmazza Tom kerítésfestő módszerét a táblatörésnél. Akkor tudtam meg, hogy osztályfőnöki órán megbeszélik ezt a könyvet. Szeretnék hasonló könyv-megbeszélésekre biztatni mindenkit.

3. Mit ajánlanál olvasásra a 12–15, illetve a 15–18 éveseknek?

Kigyűjtöttem, az alábbi lista állt össze. Készíthetnénk egy felmérést arról, hogy hányan olvasták ezeket a könyveket, illetve összeállíthatnánk egy jegyzéket, amiről könyvet ajánlhatnánk. Vigyázat, csak azt szabad ajánlani, amit elolvastunk! Csak akkor leszünk hitelesek, ha általunk szívesen olvasott könyveket ajánlunk tanítványainknak.

12–15 éveseknek: Walter Scott, Kenthworth, Fekete István, Képes Osborne, Gárdonyi, Verne, Jókai regényei, Erich Kästner művei (németül is), Mikszáth-elbeszélések, Beszélő köntös, Kertész Erzsébet Zöldfa u., Varga Domo-

A Könyvtári Intézet tanfolyamaiból: könyvtárosasszisztens-képzés

A képzés a 10/1995. MKM rendelet szerint, a szakképesítés szakmai követelményeinek megfelelően történik. Célja: középfokú szakképesítésű munkatársak képzése, akik valamennyi könyvtár típusban be tudnak kapcsolódni a könyvtári munkafolyamatok feladataiba. Munkájukat az adott területen okleveles könyvtáros irányítása mellett végzik és ellátják a legkülönbözőbb munkaterületeken a dokumentumokkal és azok szolgáltatásaival kapcsolatos feladatokat (ezek némelyikét önállóan).

A jelentkezés feltétele: középfokú iskolai végzettség (érettségi).

A tanfolyam időtartama: 2 félév (200 óra). A képzés kéthetente két napot vesz igénybe, szerda-csütörtöki napokon.

A tandíj: 28 ezer Ft/félév, vizsgadíj: 12 ezer Ft. Jelentkezési határidő: augusztus 24.

Kérjük, a jelentkezési lapon szíveskedjenek feltüntetni a következő adatokat: név, leánykori név, édesanyja neve, születési hely és idő, lakáscím, munkahely. Beküldési cím: Könyvtári Intézet oktatási osztály, 1827 Bp., Budavári Palota F-épület. További felvilágosítást nyújt: Törökné Jordán Katalin: 2243-820, e-mail: oktat@oszk.hu

kos Kutyafülűek, Kölyökkóstolgotó, pöttös és csikos könyvek, Szabó Magda Abigél, Születésnap, Joy Adamson.

15–18 éveseknek: Sienkiewicz Quo Vadis, Attenborough Az élő bolygó, Shakespeare művei, Goethe Werther, Schiller drámái, Tolsztoj művei, Kodolányi Julianus barát, Pablo Casals Öröm és bánat, Albert Schweitzer Életem és gondolataim, Láng György A Tamas templom karnagya, Németh László, Ajtmatov, Szolzsenyicin-regények, Csehov, Shakespeare, Thomas Mann, A fizika kultúrtörténete, Péter Rózsa Játék a végtelennel, Kazarinoff Geometriai egyenlőtlenségek, Barrow A világegyetem születése, Davies Az utolsó három perc, Salinger Zabhegyező.

4. Mit olvasol mostanában?

Vannak pozitív válaszok, akad, aki az utóbbi két hónapban nyolc könyvet olvasott el. De őszintén örültem annak is, aki merte vállalni, hogy nincs rá ideje. Az a feladatunk, hogy legyen! Teremtjük meg hozzá a lehetőséget.

Sokszor egy kislámpán múlik az egész.

Tanítványainknak látniuk kell, hogy tanáraik el tudnak szakadni a tévétől, és szívesen olvasnak. Amikor karácsony után bementem a tizedik osztályba, ta-

nítványaim kedvesen megkérdezték, mit csináltam a szünetben. Néztém-e tévét? Akkor döbbentem rá, hogy az egész szünetben egyszer sem ültem le a televíziókészülék elé, mert olyan sok izgalmas könyvet kaptam karácsonyra. Ezt a felismerést megosztottam diákjaimmal. Látszott rajtuk, hogy megdöbbenek a válaszomon.

A többi kérdésem szakirodalomra, könyvtárhasználatra vonatkozott. A válaszolók többsége jól felszerelt otthoni könyvtárral rendelkezik, az iskolai könyvtárat ismerik, fejlesztéséhez rendszeresen ötleteket adnak, tanítványaikat irányítják az iskolai könyvtárba, de saját maguk szívesebben dolgoznak az otthoni könyveikkel. Az iskoláit leginkább csak arra használják, hogy ne kelljen cipelniük a könyveket. Azért azon érdemes elgondolkozni, hogy az emelkedő könyvárak mellett meddig bírják anyagilag pedagógusaink az otthoni könyvtár fejlesztését.

Most, a második félévben úgy tűnik, az iskolavezetés figyelemfelhívása termékeny talajba hulló mag volt, egyre több olyan ötletet láttam szakórákon, melyek az olvasásfejlesztést szolgálják. Igazgatómmal egyetértésben folytatjuk ezt a munkát.

Oporné Fodor Mária